

Repliker. "Sveriges antikärnvapenpolitik omöjlig med Nato-medlemskap"

En väg att minska spänningen i Östersjöområdet och oron hos svenska folket är att tydligt klargöra hur värdlandsavtalet med Nato inte får tolkas. Det är därför viktigt att klara och restriktiva preciseringar av avtalet skrivs in i den proposition som föreläggs riksdagen, skriver Pierre Schori och Maj-Britt Theorin.

25 "försvarsdebattörerna" hävdar i sin mångordiga artikel (DN Debatt 7/1) att "rysskräcken" skulle ligga bakom det starka motståndet mot en Nato-anslutning. Ändå vet många av undertecknarna, som ju arbetat under socialdemokratiska regeringar och varit våra kolleger i Utrikesdepartementet, att socialdemokratin alltsedan Olof Palmes tid talade klarspråk om invasionerna av Tjeckoslovakien och Afghanistan, förhandlade stenhårt och framgångsrikt om vår gräns mot Sovjetunionen i Östersjön samt arbetade konkret för

människorättsaktivister i Sovjetunionen och dissidenter i Östeuropa, på samma sätt som dagens regering fördömt Moskvas Ukrainapolitik.

Men har man inte bättre argument för Nato, så kan man ju också locka med ett uppgående i vad skribenterna kallar "historiens hittills kanske mest framgångsrika allians". Efter militäralliansens fiaskotyngda ingrepp i Afghanistan och Libyen har osäkerheten och våldet snarare ökat, något som skarpt belyses i den uppmärksammade boken "Varför vi förlorade i Irak och Afghanistan" av den amerikanske armégeneralen Daniel Bolger.

Debattinlägget kommer i en tid då Sverige har handlingsfrihet att verka för diplomati och avspänning i stället för att med ett medlemskap i en militärallians öka spänningen i vårt närområde.

För några år sedan var Östersjön ett relativt lugnt område utan omfattande militära övningar. Men som Försvarshögskolans Stefan Ring skrev under debatten om ubåtskränkningar 2014/2015: "Med tanke på det nära samarbete som Sverige har med Nato kan Ryssland inte bortse från att det ligger Nato-ubåtar i den svenska skärgården som kan anfalla". New York Times beskrev samtidigt en allmän situation av "militärt utmanade risktagande i Östersjön", som hade "stigit till nästan kallakriget-nivåer, då Nato har utgrupperat ytterligare styrkor i området och Ryssland har trappat upp militärövningar utmed gränserna" (19/10 2014).

Det är ett starkt europeiskt säkerhetspolitiskt intresse att

åter reducera och på sikt eliminera den växande spänningen mellan stormakterna och en ny bipolaritet. En anslutning till Nato skulle självfallet på rysk sida ses som att också Sverige utser Ryssland till fiende.

I händelse av allvarlig kris i Baltikum är det en fördel att Sverige står utanför Nato. Den större säkerhetspolitiska friheten är av värde såväl för de utsatta länderna som för Sverige.

Bland stegen mot ett närmare samarbete med Nato var det så kallade värdlandsavtalet det allvarligaste. Det öppnar för möjligheter till militär närvaro för Natotrupp på svensk mark.

Värdlandsavtalet saknar ett övergripande helhetsperspektiv, som tar hänsyn till den militära alliansfriheten, till de säkerhetspolitiska konsekvenserna för Sverige och vårt närområde samt, inte minst, det som de 25 debattörerna medvetet undviker: kärnvapenaspekten.

De amerikanska strategiska kärnvapnen är Natos yttersta garanti. USA och därmed Nato har en "first use"-strategi, i strid med Sveriges inställning. Kärnvapen är konsekvensen av ett medlemskap i militäralliansen Nato. Enligt Natos regler deltar alla medlemmar i i Nato i utformandet av alliansens kärnvapenpolitik.

Värdlandsavtalet som tillåter övningar och placering av Natovapen på svensk mark, innehåller inga förbehåll för Natos kärnvapen.

Sverige har sedan 1960-talet bedrivit en konsekvent antikärnvapenpolitik. Den aktiva och framgångsrika antikärnvapenpolitik som Sverige tidigare

förde och som gav oss ett massivt stöd och trovärdighet under många år i FN är inte möjlig att föra om Sverige blir medlem av Nato.

En väg att minska spänningen i Östersjöområdet och oron hos svenska folket är att tydligt klargöra hur världlandsavtalet inte får tolkas.

Det är därför viktigt att klara och restriktiva preciseringar av avtalet skrivs in i den proposition som föreläggs riksdagen:

1. Det måste framgå avtalet att kärnvapen under inga omständigheter får placeras på svensk mark.
2. Varje ändring av avtalet måste föregås av politiska beslut. Nuvarande skrivning öppnar för ÖB och Natos militärer att komma överens om ändringar eller tolkningar av avtalet.
3. Att avtalets skrivningar om baseringsområden inte kan avse Nato-baser på svensk mark.
4. Att befälsrätten över svensk trupp inte kan överföras till Nato.
5. Formuleringen ”kunna ge och ta emot militärt stöd från Nato vid kris eller krig i Sverige eller närområde” är visserligen ensidigt svensk och inte bindande. Men vem vet vad som skulle kunna ske vid en kris i Baltikum, med en borgerlig regering i Sverige där alla partier är för Nato och med en president i Natos ledande makt som George W Bush eller Donald Trump, som trycker på att världlandsavtalets paragraf om möjlig Natobas i Sverige ska implementeras?
6. Det bör därför framgå att Sverige inte kommer att ge tillstånd för någon utomstående makt att

använda landets territorium och resurser för fientliga eller hotfulla handlingar riktade mot andra länder.

Kärnan i vår säkerhetspolitik har i över fem decennier varit att Sverige aldrig skulle agera på ett sätt som kunde skapa förväntningar på den ena sidan, eller farhågor på den andra, beträffande avvikelser från den valda alliansfria handlingslinjen.

Idag skulle vi behöva formulera den svenska linjen så här: Sverige kommer aldrig att ge tillstånd för någon utomstående makt att använda landets territorium och resurser för fientliga eller hotfulla handlingar riktade mot andra länder, ej heller tillåta införandet av kärnvapen eller andra massförstörelsevapen.

En konsekvent och förtroendeskapande deklARATION som en överväldigande folkmajoritet stöder och som skulle skapa klarhet i omvärlden. Får vi höra en sådan diskussion på Folk och Försvars kommande rikskonferens?

Pierre Schori, tillsammans med Stina Oscarson initiativtagare till Natoutredningen som presenterar sitt betänkande den 28 januari

Maj-Britt Theorin, nedrustningsambassadör i UD 1982-91

DN Debatt. 7 januari 2016

Debattartikel

25 försvarsdebattörer:

"Låt inte rysskräcken hindra oss från att gå med i Nato"

Repliker

Förre Moskva-ambassadören Sven Hirdman:

"Förenklad och ohistorisk syn på säkerhetspolitiken"

Bodil Valero, Europaparlamentariker för Miljöpartiet de Gröna, försvars- och säkerhetspolitisk talesperson för gröna gruppen i Europaparlamentet:

"Bättre rusta upp Sverige än gå med i Nato"

Pierre Schori och Maj-Britt Theorin:

"Sveriges antikärnvapenpolitik omöjlig med Nato-medlemskap"

Slutreplik från 25 försvarsdebattörer:

"Det som provocerar Putin att bruka våld är offrens svaghet"

Läs fler artiklar på DN Debatt.

298